

قانون تاسیس بورس اوراق بهادار

مصوب ۱۳۴۵/۲/۲۷

ماده ۱ - تعاریف زیر از لحاظ این قانون معتبر است:

- ۱ - بورس اوراق بهادار بازار خاصی است که در آن داد و ستد اوراق بهادار توسط کارگزاران بورس طبق مقررات این قانون انجام می‌گیرد.
- ۲ - اوراق بهادار عبارتست از سهام شرکتهای سهامی و اوراق قرضه صادر شده از طرف شرکتهای و شهرداریها و مؤسسات وابسته بدولت و خزانه‌داریکل که قابل معامله و نقل و انتقال باشد.
- ۳ - کارگزاران بورس اشخاصی هستند که شغل آنها داد و ستد اوراق بهادار است و معاملات در بورس منحصرأ توسط این اشخاص انجام میگیرد.
- ۴ - فهرست نرخها سند رسمی است که بمنظور مشخص کردن اوراق معامله شده و تعداد آنها و قیمت‌هایی که داد و ستد این اوراق به آن قیمت‌ها انجام یافته است تنظیم و اعلان میشود.

ماده ۲ - ارکان بورس عبارتست از - شورای بورس - هیئت پذیرش اوراق بهادار - سازمان کارگزاران بورس - هیئت داورى بورس.

ماده ۳ - شورای بورس از اعضای زیر تشکیل میشود:

- دادستان کل کشور یا معاون او.
- رئیس کل بانک مرکزی ایران یا قائم مقام او.
- معاون وزارت اقتصاد .
- خزانه‌دار کل.
- رئیس کانون بانک‌ها یا نماینده او.
- رئیس اتاق صنایع و معادن ایران یا نماینده او .
- رئیس اتاق بازرگانی تهران یا نماینده او.
- رئیس هیئت مدیره بورس.
- سه نفر شخصیت مالی و اقتصادی به پیشنهاد وزراء دارائی و اقتصاد و تصویب هیئت وزیران برای مدت سه سال با امکان تجدید انتخاب آنان.
- ریاست شورای مزبور بعهده رئیس کل بانک مرکزی ایران و در غیاب او بعهده قائم مقام رئیس بانک مرکزی خواهد بود.

ماده ۴ - وظایف شورای بورس بقرار زیر است:

قانون تأسیس بورس اوراق بهادار

- ۱- تصویب آئین نامه‌ها و مقررات لازم برای اجرای این قانون.
- ۲- نظارت در اجرای این قانون و آئین نامه‌های مربوط و اعزام نماینده ناظر در هیأت مدیره و هیأت پذیرش.
- ۳- تعیین یک نماینده اصلی و یک نماینده علی‌البدل برای عضویت در هیأت داور.
- ۴- تجدید نظر نسبت به تصمیمات هیأت مدیره طبق ماده ۱۰ و نسبت به تصمیمات [هیأت] پذیرش اوراق بهادار طبق ماده ۷ این قانون.

تبصره ۱ - نمایندگان شورای بورس که برای مدت چهار سال انتخاب میشوند برای اجرای قوانین و مقررات نظارت میکنند و می‌توانند در جلسات هیأت مدیره بورس و در جلسات هیأت پذیرش اوراق بهادار حضور یابند و نظر مشورتی خود را اظهار کنند و نیز میتوانند نسبت به تصمیمات متخذه در هیأت‌های مزبور اعتراض کنند و اعتراضات خود را به شورای بورس تسلیم نمایند.

تبصره ۲ - شورای بورس حداکثر ظرف یکماه از تاریخ اعتراض بموضوع رسیدگی مینماید و در صورتیکه تصمیمات متخذه از طرف هیأت مدیره یا هیأت پذیرش را مخالف قوانین و مقررات تشخیص دهد نسبت به لغو آنها اقدام خواهد کرد.

ماده ۵ - هیأت پذیرش اوراق بهادار هیئتی است که بمنظور اخذ تصمیم نسبت به رد یا قبول اوراق بهادار در بورس و یا حذف آنها تشکیل میشود. این هیأت از اشخاص زیر تشکیل می‌گردد:

- ۱- رئیس هیأت مدیره بورس یا قائم مقام او.
- ۲- قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی ایران.
- ۳- یک نفر کارشناس به نمایندگی کانون بانکها.
- ۴- یک نفر کارشناس به نمایندگی اطاق بازرگانی تهران.
- ۵- یک نفر کارشناس به نمایندگی اطاق صنایع و معادن ایران.
- ۶- دو نفر حسابدار خبره به انتخاب شورای بورس.

عضویت اشخاص مذکور در بندهای ۳ و ۴ و ۵ مستلزم تأیید شورای بورس میباشد. ریاست هیأت پذیرش با قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی ایران خواهد بود.

تبصره - مدت مأموریت اعضاء هیأت پذیرش به استثنای اشخاص مذکور در بندهای ۱ و ۲ این ماده سه سال است ولی در پایان سال اول دو نفر از اعضای مذکور در بندهای ۳ و ۴ و ۵ و ۶ بقید قرعه و در پایان سال دوم سه نفر دیگر از عضویت هیأت خارج و جانشین آنان تعیین میشود.

تجدید مأموریت اعضاء هیأت پذیرش بلامانع است لیکن هیچیک از اعضاء هیأت پذیرش به استثنای اشخاص مذکور در بندهای (۱ و ۲) نمیتواند بیش از دو دوره متوالی عضویت هیأت پذیرش را داشته باشد.

قانون تأسیس بورس اوراق بهادار

ماده ۶ - کلیه درخواستهای پذیرش اوراق بهادار توسط هیئت مدیره برای رسیدگی و اتخاذ تصمیم به هیئت پذیرش تسلیم میگردد و هیئت پذیرش مکلف است طبق مقررات آئین نامه مربوط در کوتاه ترین مدت آنها را رسیدگی و تصمیم خود را دایره بر رد یا قبول اعلام کند.

نسبت به حذف اوراق بهادار از فهرست نرخها نیز بطریق فوق عمل خواهد شد.

ماده ۷ - تصمیمات هیئت پذیرش تا ده روز از تاریخ اعلام به هیئت مدیره بورس طبق آئین نامه قابل تجدید نظر در شورای بورس خواهد بود اشخاص ذیل میتوانند نسبت به تصمیم هیئت پذیرش اعتراض و تقاضای تجدید نظر نمایند:

۱ - ناظر شورای بورس.

۲ - نماینده هیئت مدیره بورس.

۳ - اشخاصیکه تقاضایشان رد شده و یا اوراق بهادار مربوط به آنان از فهرست نرخها حذف گردیده است. تصمیمات هیئت پذیرش در مورد حذف اوراق بهادار از فهرست نرخها بلافاصله اجراء میشود و تقاضای تجدید نظر مانع اجرای آن نیست.

ماده ۸ - بورس وسیله سازمان کارگزاران بورس اداره میشود. سازمان مزبور دارای شخصیت حقوقی خواهد بود.

ماده ۹ - سازمان کارگزاران بورس بوسیله هیئت مدیره ای به نام هیئت مدیره بورس اداره میشود که عده اعضاء آن در آئین نامه اجرایی معین خواهد شد، اعضاء مزبور در موقع تأسیس بورس از میان کارگزاران مندرج در ماده ۳۲ این قانون و پس از آن از میان کارگزارانی که حداقل مدت سه سال بلاانقطاع بکارگزاری اشتغال داشته اند انتخاب خواهند شد.

ماده ۱۰ - هیئت مدیره بورس وظائف زیر را بعهده دارد:

۱ - اداره امور بورس.

۲ - نمایندگی سازمان کارگزاران بورس در کلیه مراجع.

۳ - رسیدگی بدخواست متقاضیان و کارگزاری و صدور اجازه و اعلام نام کارگزاران شاغل.

۴ - تنظیم و اعلان فهرست نرخهای اوراق بهادار بلافاصله پس از هر جلسه.

۵ - نظارت بر حسن انجام تعهدات کارگزاران بورس نسبت به یکدیگر و اشخاص ثالث.

۶ - رفع اختلافات حرفه ای کارگزاران در بورس و رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت به تخلفات آنان از مقررات بورس.

۷ - تأمین انتظامات بورس و اخذ تصمیمات انضباطی نسبت بکارگزاران و کارکنان بورس و سایر کسانیکه در بورس رفت و آمد میکنند طبق آئین نامه مربوط.

تبصره - کارگزاران بورس و مأموران آنان که به تنبیهات تعلیق یا اخراج محکوم شده باشند و متقاضیان کارگزاری و اشخاصیکه تقاضای رفت و آمد آنان به بورس بهر عنوان رد شده باشد میتوانند از شورای بورس تقاضای تجدید نظر نمایند.

ماده ۱۱ - کارگزاران بورس به دو دسته تقسیم می شوند:

قانون تاسیس بورس اوراق بهادار

دسته اول - اشخاص حقیقی که طبق مقررات این قانون به کارگزاری بورس پذیرفته میشوند. دسته دوم - مؤسسات مالی و اعتباری ایرانیانی که صلاحیتشان مورد تأیید بانک مرکزی ایران قرار گرفته باشد. این مؤسسات وظایفی را که از حیث کارگزاری بعهدہ خواهند داشت بوسیله نمایندگان خود انجام میدهند.

ماده ۱۲ - کارگزاران دسته اول همچنین نمایندگان کارگزاران دسته دوم باید دارای شرایط زیر باشند:

۱ - تابعیت ایران.

۲ - نداشتن پیشینه محکومیت کیفری مؤثر.

۳ - داشتن حسن شهرت.

۴ - داشتن لااقل بیست و پنج سال سن.

۵ - داشتن لااقل مدت سه سال سابقه کارآموزی نزدیک یا چند کارگزار.

۶ - گذراندن امتحان نظری و حرفه‌ای بر طبق آئین‌نامه.

۷ - اجازه هیئت مدیره بورس.

نسبت بکارگزاران دسته دوم (مؤسسات مالی و اعتباری) فقط مندرجات بند ۱ و ۷ این ماده لازم‌الرعايه میباشد ولی نمایندگان آنها باید حائز کلیه شرایط فوق‌الذکر باشند.

ماده ۱۳ - کارگزاران باید برای جبران خسارتی که ممکن است از عملیات آنان متوجه طرفین معامله شود بیکی از طرف ذیل تضمین کافی نزد بانک مرکزی بسپارند .

الف - سپرده نقدی یا ضمانت بانکی بدون قید و شرط.

ب - وثیقه غیر منقول یا سهامی که مورد قبول شورای بورس باشد.

میزان تضمینی که باید سپرده شود بر حسب ضرورت هر چند مدت یکبار توسط شورای بورس تعیین خواهد شد.

ماده ۱۴ - هیچ کارگزاری نمی‌تواند بشغل کارگزاری بورس اشتغال ورزد مگر آنکه نامش در لوحه کارگزاران بورس درج شده باشد.

ماده ۱۵ - کارگزاران دسته اول نمیتوانند بطور مستقیم یا غیر مستقیم شغل دیگری غیر از کارگزاری بورس داشته باشند.

ماده ۱۶ - کارگزاران نمی‌توانند عملیات زیر را بنام خود یا اشخاص دیگر انجام دهند:

۱ - انتشار اوراق بهادار.

۲ - قبول سپرده مگر آنچه مربوط به اجرای حرفه ایشان باشد.

۳ - تنزیل اوراق تجاری از قبیل سفته و برات.

کارگزاران دسته دوم فقط در حدود مقررات قانون بانکی و پولی کشور و سایر قوانین مربوط میتوانند بعملیات مزبور اشتغال ورزند.

ماده ۱۷ - هیئت داورى بورس که به طور دائم تشکیل میگردد به اختلافات بین کارگزاران با یکدیگر و به اختلافات بین فروشندگان یا خریداران یا کارگزاران که از معاملات در بورس ناشی گردد رسیدگی میکند.

قانون تأسیس بورس اوراق بهادار

این هیئت از یک نفر نماینده وزارت دادگستری که از بین رؤساء شعب و یا مستشاران دیوانعالی کشور انتخاب خواهد شد و یک نفر نماینده شورای بورس و یک نفر نماینده مشترک اطاق صنایع و معادن ایران و اطاق بازرگانی تهران تشکیل میشود. وزیر دادگستری از بین قضات دیوان عالی کشور و شورای بورس طبق بند ۳ ماده ۴ و اطاقهای مذکور مشترکاً هر یک علاوه بر نماینده اصلی خود یک نفر را نیز بعنوان عضو علی‌البدل تعیین و معرفی می‌نماید عضو علی‌البدل در صورت غیبت عضو اصلی مربوط در هیئت داورى بورس شرکت خواهد کرد. ریاست هیئت داورى بورس بعهده نماینده وزارت دادگستری است.

ماده ۱۸ - در هیئت داورى بورس رسیدگی به اختلافات تابع تشریفات مقرر در آئین‌نامه مربوط خواهد بود. هر یک از طرفین اختلاف میتوانند موضوع درخواست خود را به اطلاع هیئت داورى رسانده و تقاضای صدور رأی نمایند. هیئت داورى بورس باید فی‌المجلس بموضوع اختلاف رسیدگی و رأی خود را اعلام نماید. در صورتیکه رسیدگی و اعلام رأی در همان جلسه ممکن نباشد هیئت داورى باید حداکثر ظرف سه روز رأی خود را صادر و اعلام کند. رأی این هیئت لازم‌الاجرا است و اداره ثبت اسناد مکلف است که طبق مقررات راجع به اجراء اسناد رسمی آنرا اجراء کند.

ماده ۱۹ - در بورس فقط اوراق بهاداری مورد معامله قرار میگیرد که از طرف مؤسسات ایرانی صادر گردیده و مورد قبول هیئت پذیرش واقع شده باشد برای پذیرش اسناد خزانه و اوراق قرضه صادر شده از طرف دولت و درج آنها در فهرست نرخها تقاضای وزیر دارایی کفایت.

ماده ۲۰ - معاملات بورس باید در جلسات رسمی بورس که با حضور و تحت نظارت نماینده هیئت مدیره بورس تشکیل میگردد طبق مقررات آئین‌نامه مربوط انجام گیرد.

ماده ۲۱ - هر کارگزاری که معاملات بورس را خارج از جلسات رسمی انجام دهد علاوه بر محرومیت از شغل کارگزاری بدو تا ششماه حبس تأدیبی و پرداخت جریمه نقدی از پنجاه هزار ریال تا یک میلیون ریال محکوم خواهد شد.

ماده ۲۲ - کارگزار بورس مسئول تحویل اوراقیکه فروخته است و پرداخت بهای اوراقیکه خریده است میباشد.

ماده ۲۳ - کارگزار از لحاظ حقوقی مسئول صحت آخرین امضای اوراق مورد معامله خود در بورس می‌باشد در صورتیکه عمل کارگزار مشمول مقررات قانون مجازات عمومی یا سایر مقررات جزائی باشد این ماده رافع مسئولیت جزائی او نیست.

ماده ۲۴ - کارگزاران میتوانند منفرداً یا مشترکاً به کارگزاری اشتغال ورزند در صورتیکه مشترکاً بکارگزاری مبادرت کنند مسئولیت آنان تضامنی خواهد بود.

ماده ۲۵ - کارگزاران برای معاملاتیکه بوسیله آنان در بورس انجام میگیرد حق‌العملی طبق آئین‌نامه مربوط دریافت خواهند داشت و بهیچوجه نباید از مقررات آئین‌نامه مزبور تخلف کنند.

قانون تأسیس بورس اوراق بهادار

ماده ۲۶ - کارگزار باید کلیه معاملات را در حدود شرایط و در تاریخی که دستور دهنده تعیین میکند انجام دهند و انجام معامله و شرایط و تاریخ آن را در اسرع وقت به اطلاع دستور دهنده برساند.

کارگزاری که عمده‌اً شرایط تعیین شده را رعایت نکند و یا انجام دستور مربوط به معامله را به تأخیر اندازد یا تاریخ و نوع معامله را بدستور دهنده اطلاع ندهد بحسب تأدیبی از دو ماه تا یکسال و جبران خسارت محکوم خواهد شد.

ماده ۲۷ - هر کارگزاری که اوراق بهادار یا وجوهی را که برای انجام معامله بوی سپرده شده است به نفع خود و یا دیگران مورد استفاده قرار دهد عمل او خیانت در امانت محسوب می‌گردد.

ماده ۲۸ - کارگزاران مکلف بحفظ اسرار دستوردهندگان میباشند و حق افشای دستورهای رسیده را ندارند در صورت تخلف بمجازات مقرر در ماده ۱۳۸ قانون مجازات عمومی محکوم خواهند گردید. ماده ۲۹ - کارگزاران مکلف میباشند که دفاتر و اسناد و مدارک مربوط به معاملات خود را بترتیبی که در آئین‌نامه تعیین میشود تنظیم و نگاهداری نمایند و در صورت تخلف بحسب تأدیبی از دو ماه تا یکسال و پرداخت جریمه نقدی از ده هزار ریال تا یکصد هزار ریال محکوم خواهند شد.

ماده ۳۰ - اوقات کار بورس به موجب آیین‌نامه بورس تعیین خواهد شد هیئت مدیره می‌تواند با موافقت شورای بورس جلسات بورس را برای حداکثر پنج روز متوقف سازد شورای بورس میتواند پس از استعلام نظر هیئت مدیره جلسات بورس را برای مدت حداکثر ۳۰ روز متوقف نماید.

ماده ۳۱ - آئین‌نامه‌های اجرائی این قانون را وزارتین اقتصاد و دادگستری تهیه و بتصویب وزرای اقتصاد و دادگستری می‌رسانند. پس از تشکیل شورای بورس هر گونه تغییر در آئین‌نامه‌ها و یا تصویب آئین‌نامه‌های جدید در صلاحیت شورای مزبور خواهد بود که با تأیید اکثریت دوسوم اعضاء شورا قابل اجراء است. ماده ۳۲ - پس از این که صلاحیت حداقل یازده نفر از متقاضیان کارگزاری به تصویب شورای بورس رسید اشخاص مذکور اساسنامه و آئین‌نامه داخلی بورس را تنظیم و برای تصویب بشورای بورس تسلیم خواهند کرد شورای بورس پس از تأیید و تصویب اساسنامه و آئین‌نامه داخلی بورس اجازه تأسیس بورس را بر اساس این قانون و آئین‌نامه اجرائی مربوط صادر خواهند کرد.

تبصره - شورای بورس می‌تواند اجراء بند ۷ ماده ۱۲ را تا تعیین هیئت مدیره بورس و همچنین اجراء بند ۵ ماده مزبور را حداکثر تا ۳ سال از تاریخ تشکیل بورس و نیز اجراء مقررات ماده را برای مدت پنج سال از تاریخ تشکیل بورس بتعویق اندازد.

ماده ۳۳ - استفاده از عبارت بورس اوراق بهادار بطور مطلق یا همراه با کلمات یا اجزاء دیگر از طرف اشخاص حقیقی یا حقوقی بعنوان نام تجاری بهر صورت و کیفیت ممنوع است. اشخاصی که عبارت بورس اوراق بهادار را قبلاً به طور مطلق یا همراه با کلمات یا اجزاء دیگر بکار برده یا به ثبت رسانیده باشند مکلفند حداکثر ظرف ششماه از تاریخ تصویب این قانون عنوان مزبور را از نام مؤسسه حذف نمایند.

متخلفین از مقررات این ماده بمجازات مقرر در بند الف ماده ۲۴۹ قانون مجازات عمومی محکوم خواهند شد.

قانون تاسیس بورس اوراق بهادار

قانون بالا مشتمل بر ۳۳ ماده و ۵ تبصره که در تاریخ روز دوشنبه ۹ اسفند ماه ۱۳۴۴ بتصویب مجلس سنا رسیده بود در جلسه روز سه‌شنبه بیست و هفتم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و چهل و پنج شمسی مورد تصویب مجلس شورای ملی قرار گرفت.

رئیس مجلس شورای ملی - مهندس عبدالله ریاضی

- برای عضویت در کانال تلگرام اخبار اینجا کلیک کنید →
- برای عضویت در خبررسان تلگرام اخبار اینجا کلیک کنید →
- برای عضویت و پیگیری صفحه اینستاگرام اخبار اینجا کلیک کنید →
- برای دریافت تازه ترین مطالب، در خبرنامه ایمیلی اخبار عضو شوید →